

Obsah

Úvod	9
I. EXPLICITNÍ TEORIE INTELIGENCE	
1 Průkopníci výzkumu inteligence	13
1.1 Zakladatelé	13
1.2 Rozkvět měření inteligence	17
2 Faktorově-analytický přístup ke studiu inteligence	23
2.1 Thurstoneova teorie primárních mentálních schopností	23
2.2 Guilfordova a Meiliho teorie	25
2.3 Teorie fluidní a krystalizované inteligence	27
2.4 Guttmanova teorie	28
2.5 Hodnocení faktorově-analytického přístupu	28
3 Psychometrický přístup	31
3.1 Měření inteligence a jeho problémy	31
3.1.1 Testy inteligence	31
3.1.2 Vliv kultury na výkon v testech inteligence	35
3.1.3 Vliv učení na výkon v testech inteligence	37
3.1.4 Testovací situace	39
3.1.5 Prediktivní hodnota testů inteligence	41
4 Biologický přístup	43
4.1 Mozek a CNS ve vztahu k inteligenci	43
4.1.1 Globální teorie mozku a inteligence	43
4.1.2 Rychlost vedení nervových impulsů	44
4.1.3 Aktivita mozku	45
4.2 Specializace mozkových hemisfér	46
4.3 Dědičnost, prostředí a inteligence	47
4.3.1 Výzkum vlivu dědičnosti a prostředí na utváření inteligence	48
4.3.2 Rozdíly v IQ mezi různými společenskými skupinami	53
4.3.3 Interakce: geny, prostředí a individuální rozdíly	55

5	Kognitivní přístup k inteligenci	57
5.1	Kognitivně-korelační přístup	58
5.2	Kognitivní komponenty	59
5.3	Umělá inteligence	62
5.3.1	Rozdíly mezi zpracováním informací v lidské mysli a v počítači	64
5.3.2	Interakce mezi lidskou psychikou a počítačem	65
5.4	Hodnocení kognitivního přístupu	66
6	Kontextový přístup	69
6.1	Kontextový přístup k intelektovému vývoji	70
6.2	Hodnocení kontextového přístupu	72
7	Systémový přístup	75
7.1	Teorie mnohočetné inteligence	75
7.1.1	Hodnocení Gardnerovy teorie	78
7.2	Triarchická teorie inteligence	80
7.3	Emoční inteligence	85
7.4	Hodnocení systémového přístupu ke studiu inteligence	86
8	Inteligence a vědomosti	89
8.1	Zvláštnosti myšlení vynikajících odborníků	91
8.2	Vývoj mimořádné odborné kompetence	93
8.3	Význam všeobecného vzdělání a kulturního rozhledu	95
9	Inteligence a tvořivost	97
9.1	Etapy tvůrčí činnosti	98
9.2	Teoretické přístupy ke studiu tvořivosti	100
9.2.1	Mystický přístup	100
9.2.2	Psychodynamické pojetí tvořivosti	101
9.2.3	Gestaltistický přístup	105
9.2.4	Faktorově-analytický přístup	105
9.2.5	Přínos humanistické psychologie	106
9.2.6	Syntetický přístup	108
9.2.6.1	Syntetické pojetí Todda I. Lubarta	109
9.3	Závěr	117

10	Rozdíly v inteligenci mezi muži a ženami	119
10.1	Biologické teorie	122
10.1.1	Rozdíly v diferenciaci mozkových hemisfér mužů a žen	123
10.1.2	Teorie hormonálních vlivů	124
10.2	Sociální vlivy	126
10.2.1	Vliv společnosti na rozvoj matematických schopností mužů a žen	128
10.3	Kognitivní aspekt ženské identity	129
10.4	Závěr	132

II. IMPLICITNÍ TEORIE INTELIGENCE

11	Teoretická a empirická východiska výzkumu implicitních teorií	133
11.1	Inteligence – neurčitý pojem	134
11.2	Sociálně-psychologický přístup ke studiu implicitních teorií	137
12	Výzkumy implicitních teorií inteligence	143
12.1	Výzkumy Roberta Sternberga	143
12.1.1	Sternbergovy výzkumy implicitních teorií inteligence .	143
12.1.2	Sternbergovy výzkumy implicitních teorií tvořivosti a moudrosti	150
12.2	Některé další výzkumy implicitních teorií	153
12.2.1	Výzkumy Imricha Ruisela	153
12.2.2	Rozdíly v implicitních teoriích inteligence mužů a žen	154
13	Formulace výzkumných problémů, cílů a hypotéz	157
14	Metoda výzkumu	159
14.1	Projekt	159
14.2	Příprava výzkumných metod	159
14.2.1	Přípravný výzkum	159
14.2.2	Výběr položek do dotazníku ITI	163
14.2.3	Modifikace dotazníku TIR pro výzkumné účely	168
14.3	Sběr dat	171
14.4	Techniky zpracování údajů	174

15	Popis zkoumaného vzorku	177
16	Výsledky	183
16.1	Výsledky měření implicitních teorií dotazníkem ITI	183
16.2	Výsledky měření implicitních teorií s pomocí dotazníku TIR-ITI	183
16.3	Vliv úrovně vzdělání na jednotlivé položky v dotazníku ITI	185
16.4	Vliv vzdělání na skóre v položkách dotazníku TIR-ITI	196
16.5	Vliv typu instrukce na jednotlivé položky v dotazníku ITI	202
16.6	Vliv typu instrukce na jednotlivé položky v dotazníku TIR-ITI	215
16.7	Faktorová analýza výsledných údajů v dotazníku ITI	223
17	Testování hypotéz	237
18	Diskuse	243
18.1	Celkové výsledky v dotazníku ITI	243
18.2	Celkové výsledky v dotazníku TIR-ITI	246
18.3	Rozdíly mezi sedmi prototypy inteligence v dotazníku ITI	247
18.4	Rozdíly mezi sedmi prototypy inteligence v dotazníku TIR-ITI	252
18.5	Diskuse k výsledkům faktorové analýzy	256
18.6	Vliv úrovně vzdělání na implicitní pojetí inteligence	259
18.6.1	Vliv úrovně vzdělání na výsledky v dotazníku ITI	259
18.6.2	Vliv úrovně vzdělání na výsledky v dotazníku TIR-ITI	260
18.6.3	Metodologické problémy spojené s výzkumem vlivu vzdělání	261
19	Závěr	263
20	Souhrn	267
	Literatura	277
	Přílohy	291